

Izhajajo vsak petek. — Uredništvo in upravnništvo (začasno): Ljubljana, Knafljeva ulica 18. — Naročnina za mesec 6 Din, četrtletno 18 Din.

Štev. 1.

Glavni urednik: VLADISLAV FABJANČIČ.

Leto IV.

A. C.

Novoletno premišljevanje starega rudarja.

Truden od prenapornega dela je sedel naš rudar v svojem bornem stanovanju. Skrbi je imel polno glavo — skrbi za bodočnost. Zagrinja se zavesa tega leta — leta, ki ni prineslo ubogemu rudarju nič drugega kot kopo težkih izkušenj in bridkega razočaranja, zavesa, ki ima za seboj nebroj težkih dni rudarskega življenja. Rudarju se vzbujajo spomini težkih dni, ki še niso za rudarsko delavstvo minili. Z začetkom minulega leta je imel naš rudar dovolj upov. Prav z novim letom se je pričelo intenzivno gibanje za usvaritev enotne fronte ročnih in duševnih delavcev. Prvi sadovi so se že pokazali in naš rudar je upal, da mu bo to drevo rodilo še večjih in boljših sadov. Ali vsi njegovi upi so se spremenili v grenko razočaranje. V drevesu enotne fronte so se pojavili zajedalci, ki so že ta prvi sad s svojim trupom napravili neužitnim. Ti zajedalci so razni Lemeži, Hlebci in drugi neizkušeni študentje. Rudarji in tudi drugi delavci so spoznali, da so drevesu enotne fronte ti zajedalci zelo škodljivi. Podžagali so orjaka — in če so ga trenutno napravili nesposobnim, da bi bil svojim nalogam kos — niso ga mogli trajno uničiti. Orjak se že dviga zdrav, svež in pomlajen. Mi rudarji ga že slufimo za zaveso, ki se bo začela dvigati z novim letom. »Delavske Novice« so nam porok, da bo ta orjak res z novim letom vstal in pričel neusmiljeno trebiti žuželke in zajedalce delavskega razreda s sveta.

Bridke izkušnje je doživel rudar zlasti za časa zadnje rudarske stavke, ki je kljub nepripravljenosti iz-

bruhrnila s tako orjaško silo, da so nekateri celo upali na uspeh tega boja. Ali temu ni tako! Kolikor veselih upov je bilo med rudarji, toliko težkih udarcev smo doživeli. Stavka je bila izdana in še huje kot prej je začel padati bič Trboveljske premogokopne družbe po naših plečih. Celjski in litijski zapori so se jeli polniti nedolžnih žrtev. Tisti pa, ki so vse to povzročili, so se svobodno kretali po Ljubljani in drugih krajih in na račun 40.000 rudarskih sužnjev brezskrbno živeli. Rudarsko delavstvo pa je v prav tem gigantskem boju spoznalo svoje nasprotnike in jim začelo obračati hrbet. Orjak, ki se bo dvignil z novim letom, bo imel prvo nalogo, iztrebiti to zajedalsko golazen iz javnega življenja. Danes po težkih svojih izkušnjah in po bridkem razočaranju upa izmučeni in do kosti izmозgani rudar, da bo posvečilo solnce, vroče solnce »Delavskih Novic«, ki se dviga na obzorju, v zadnje rudarsko stanovanje in v zadnje delavsko srce, da prežene mučno temo, ki mori delavčvo dušo.

Rudarji! Zberimo se v krogu tega orjaka, ki nam je porok zmaga in socialnih pridobitev za celokupni delovni narod Jugoslavije. — Rudarji! Zberimo se okrog tega orjaka, ki ima v svoji roki svetlo luč, ki bo prodrla v najtemnejši kot bednega delavskega razreda — »Delavske Novice«! Žuželke in zajedalci so nas napravili brezpravne; zato je naša dolžnost, da ohranimo te skromne naše pridobitve in gremo v boj za osvoboditev delavskega razreda izpod jarma kapitalizma. Mi mora-

mo in hočemo graditi novi svet, — delavski svet, v katerem bo delavec vladar. Z novim letom naj prenehajo krvniki delavskega razreda svoje osudno delo in naj odidejo v pozabljeno. Mi smo trdni v svoji veri osvobođenja in že slišimo pokanje verig, ki so oklepale naše duše in naša telesa. To pokanje verig je naša zaveza, da se hočemo boriti skupno z vsemi našimi soštopini celega sveta — za dostojanstvo delavskega človeka, za delavski svet. Dovolj čutimo v sebi moči in poguma, da nas ne more nihče ovirati na našem pohodu za resnico in pravico. Naj z novim letom mine vsa malodušnost med nami, naj prenehajo vsa osebna nasprotstva in naj nas vodi samo ena misel enotnosti v delu in napredku.

Rudar! Tvoja pot je trnjeva, zato je dolžnost tvoja, da v skupnosti ko-

rakaš po tem polu k osvobođenju. Populi trnje, če tudi še tako lepo cvete — trnje ti ne bo rodilo sadov — ampak sadove bo rodila tvoja skupnost in tvoje znojne kaplje. Z negotovostjo gledamo v bližnjo bodočnost, vendar pa nam polni dušo up, da bomo z novim letom pričeli novo delo — novo življenje. Solnce na vzhodu nam je porok, da se bo vrnila v deželo pomlad — naj se v tej pomladi pomladi tudi naše delo za organizacijo — za skupnost! Orjaku za zastorom pa zakličimo ob novem letu: »O, dvigni zastor in prepodi s svetlo lučjo, »Delavskimi Novicami« mučno temino! Vstani! Živi! Bori se! Ne kloni!«

Rudarji! Ta orjak smo delavci sami! V nas je moč, da razžene pijavke in jih ugonobimo, zato na delo, da se uresniči novoletno premišljevanje starega rudarja.

Vladislav Fabjančič:

Kako so razbili delavsko enotno fronto?

Kdo je kriv sedanjí nemoči delavskega razreda v Sloveniji?

(Nadaljevanje.)

Kot rečeno so bile vse resolucije, program, pravila in tudi imena članov širšega izvrševalnega odbora sprejeta soglasno od vseh udeležencev kongresa enotne fronte. Torej je velika hinavščina in zakrknjena pozabljenost, če pisatelji »Glasa Svobode« in »Strokovne Borbe« hočejo zatajiti zdaj to svoje pravo zakonsko dolo, ki se mu pravi »Socialistična stranka delovnega ljudstva«. Da so pozneje voditelji SSDL svojega lastnega otroka ubili, ni pri tem igralo nobene vloge prepričanje, ampak denarni žakelj.

Kmalu po kongresu se je vršila prva seja izvoljenega širšega odbora socialistične stranke delovnega ljudstva. Tu je prišlo do prvega odkritega spopada, ki pa vendar še ni bil odločilen. Šlo je namreč za izvolitev ožjega izvrševalnega odbora. Na zahtevo rudarjev je bil izvoljen tudi Štefanovič, vsled česar so Lemeževci hrupno protestirali. Vendar so še čakali v upu, da bodo kandidirani za poslanec; kajti poslanec biti je dobro, magari če te volijo delavci, pristaši »ričet-stranke«.

Volitve v parlament so se bližale

LISTEK.

Emil Zola:

Germinal.

Prevel . . .
(Nadaljevanje.)

»Gospod ima prav,« je odgovorila Maheujka. »Človek ni vedno na pravi poli. To vedno pravim postopacem, če se priložujejo. Jaz sem še dobro natelela, moj mož ne pije. In vendar to ne pomaga mnogo. So dnevi, kakor današnji, ko lahko obrneš celo hišo, pa ne boš dobil krajcarja.«

Sedaj je hotela govoriti o sto sujih; nadaljevala je s tihim glasom in govorila spočetka o malem, potem o vedno rastočem in na koncu o neizmernem dolgu; saj plačuješ vsakega pol meseca redno. Ampak enkrat ostaneš na dolgu, ki se ga ne odrešeš nikdar več, luknja postaja večja in večja, možem se delo zagnusi, ker ne morejo plačati z dohodki niti dolgov. Mogoče delavci pač ne zaslužijo dovolj.

Gospod in gospa sta molčala. Zgodba o tej revščini jima je začela postajati dolgočasna in neprijetna. Zbala se je, da jih je užalila, zato je nadaljevala kot pametna in praktična ženska:

»Oh, saj ne, da bi se pritoževala, to je pač tako. Človek se mora sprijazniti s tem zlepa ali zgrda. Z vsem svojim tarnanjem le ne bi nič spremenili. Najboljše, kajne, milostni gospod in ljuba milostna gospa je, da človek pošteno opravlja svoje delo na čistem kraju, kamor ga je postavil bog.«

Gregoire je živahno pritrdjeval.

»Draga moja, če ima človek toka čustva, je vzvišen nad nesrečo.«

Honorina in Melanija sta končno prinesli zavoj. Cecilija ga je odmotala in razložila dve obleki. Zraven je pridelala še robce in celo nogavice in rokavice. Vse se bo čudovito prilegalo. Podvzela se je in rekla hišni, naj stvari speš odnese, kajti ravno je prišla učiteljica klavirja; zato je rinila mater z otrokoma proti vratom.

»Čisto dobro smo se izmotali,« je rekla Maheujka, »če bi imeli zdaj le še sto sujev.«

Stavek ji je obličal v grlo, kajti Maheujevi so bili ponosni in niso beračili. Cecilija je nemirno gledala na očeta. A on je odbil prošnjo na kralko.

»Ne, ne, ni naša navada, nočemo.«

Zdaj je hotelo dekle, ki ji je šel k srcu preplašen obraz matere, dati vsaj otrokoma kaj, še vedno sta nepremično gledala na kolač; prerezala ga je in jima ga dala.

»Nate, to je za vaju dva.«

Potem jima je zopet vzela kolač in prosila za star časnik.

»Čakaj! To bosta delila z bratci in sesticami.« In pod nežnimi pogledi svojih staršev je končno porinila vse tri vun. Ubogi črvički, ki niso imeli kruha, so odšli in držali spoštljivo kolač v premraženih in premrlih rokah.

Maheujka je potegnila otroka na tlak in ni videla zdaj niti praznih polj, niti črnega blata, niti sinjega neba. Ko so se vrnili v Montsou, je odločno vstopila pri Maigartu in prosila tako milo, da je končno dobila svoja dva hleba, kavo, maslo in celo sto sujev, kajti ta človek je čelo posojeval, proti oduškim obrestim seveda. Nje pa ni hotel; hotel je Katarino.

Razumela je, ko ji je priporočal, naj pošlje hčer. Bomo videli. Katarina ga oklofuta, če bi postal preveč prijemljiv.

VIII.

Enajst je bilo iz vaškega zvonika, kapelice iz opeke, kjer je bral abbé Joire vsako nedeljo mašo. Poleg v šoli je bilo slišati bučeči smeh otrok, čeprav so bila okna vsled mraza zaprta.

Ko se je vrnila Maheujka v vas, je naredila mal ovinek, da kupi krompirja. Potem je šla domov.

»No, vendar enkrat« je rekla, ko je vstopila obložena s paketi in rinila pred sabo Henrika in Leonoro.

Pred ognjem je tulila Estella, ki jo je ujkala Olgica na rokah. Ker ni imela več sladkorja, ni vedela, kako naj jo pomiri. Zato ji je prišlo na misel, da se naredi, kakor bi jo dojila. To se ji je večkrat posrečilo. To pot pa ni nič pomagalo, da je odpela obleko in pritiskala usta otroka na svoje slabotne prsi. Mala je tulila dalje, postajala divja in grizla Alzira.

»Daj jo meni!« je rekla mati. »Pri tem javkanju se ne bo dalo spregovoriti besede.«

Ko je odpela bluzo in pomolila otroku kot vime težka prsa, je otrok takoj vtihnil in lahko so govorili. Sicer je šlo vse po sreči, mala gospodinja je nala-gala na ogenj in pomedla. V hišini je bilo slišati deda, kako je smrčal gori enakomerno in brez prestanka.

»Ah, koliko je tega,« je vzkliznila počasi Olgica in se smejala pri pogledu na zalogo. »Mama, če ho-češ, naredim juho jaz.«

Miza se je vpogibala: paket obleke, dva hleba kruha, krompir, maslo, kava, cikorija, žolca.

in ker je kongres sklenil, da se stranka teh volitev udeleži, smo v smislu štatutov sklicali zopet sejo širšega izvrševalnega odbora, ki bi imel kandidatno listo določiti, potem ko je zaslišal mnenje delavskih zaupnikov. Zdaj je prišel trenutek za odločilen naskok Lemež-Zorgin. Hoteč z rdečim škrlatom pobarvati svoj obledeli revolucionarni sloves, je dr. Lemež nenadoma zopet spremenil svoje politično prepričanje. (Kolikokrat se je to dotlej že zgodilo, je težko prešteti.) Prej tak vnet pristaja združitev s socialnimi demokrati, je zdaj postal ogorčen, nepomirljiv, razredno-bojevni »levičar«. Dasi ni bil član širšega izvrševalnega odbora in kot tak ni imel kaj iskati na tej seji, se je z istotako neupravičenim Marceinom Žorgo seje nadeležil in je pripeljal na bojno polje celokupno svojo omladinsko gardo. (On je namreč čez noč postal voditelj »revolucionarnih« omladincev, katerim prej nikakor ni pustil, da bi se približali vodstvu pokreta, češ da so podkupljeni, ker so se vozili po celi Evropi in živeli skrajno udobno, ne da bi stranka vedela, odkod dobe ogromne vsote, potrebne za to.) Namesto, da bi se začeli pametno pogovarjati o tem, kateri sodrugi naj pridejo na kandidatno listo, je Lemež začel ropotati na velik boben, tako da nismo prišli do nobenega zaključka. Naš odlični kameleon (tisti, ki vsak trenutek spreminja barvo svoje kože) se je vzdignil in je držal strahovit revolucionarni govor, ki naj bi pokazal, da je potrebno njemu, in če je mogoče, tudi Marceinu zagotoviti poslanski mandat, kajti drugače ne bo in ne bo revolucije. Vsem, ki smo ga poznali, je šlo na smeh, ko smo iz ust odličnega patrijota in centuramaša dr. Milana Lemeža naenkrat slišali urnebesno grmenje o »revolucionarnem proletarijatu«, »nepomirljivem razrednem boju«, o »komunistih« itd. Nadebudni vojskovodja z Zaloške ceste nam je začel očitati, zakaj imamo v odboru Tokana, Mihevcia (ta dva je sam on prej predlagal) ter Stefanoviča. Dejal je tudi, da ima izvrševalni odbor preveč zvez z Bleiweisovo cesto in da vodi oportunistično politiko. To pa zato, ker njega ni bilo v odboru. (Zakaj pa ni stopil v odbor, saj ga nihče ni gonil iz njega.) Ko je nehal vihteti svojo bojno sekiro, mu je odgovarjal Klemenčič in jaz. Pokazala sva mu, da dela izvrševalni odbor le to, kar je v duhu programa in pravil. Zavrnila sva vse očitke. Ko so govorili še trezno in pametno s. Jernejčič in drugi, je prišlo do glasovanja. Izvrševalni odbor je dobil zaupnico z vsemi glasovi, za zaupnico nam je glasoval tudi dr. Lemež, ki se je opravičeval, da je bil napačno informiran. Videli je, da je obrekovalno bitko izgubil... Pri tej priliki naj omenimo klaverno figuro, ki jo je na tej seji

igral sedanji glavni urednik »Glasa Svobode«, mladoletni dijak Štukelj Ciril. Klemenčič je tega odličnega revolucionarja razkrinkal, kako je hotel takoj po »zakonu o zaščiti države« stopiti v službo pri »Napreju« in je bil za mesečno plačo pripravljen zatajiti svoje komunistično prepričanje. Da ga odvrne od tega koraka, mu je moral Klemenčič izjaviti, da mu pljune v obraz, ko ga sreča. Nato je Štukelj retiriral in je za plačo vstopil v uredništvo »Delavskih Novic«, ki so se kmalu po tem dogodku ustanovile. Dokler so »Delavske Novice« mogle Štuklju plačevati mesečno plačo, so mu bile dovolj revolucionarne. Ko pa se je temu dijaku izjavilo, da ga »Delavske Novice« ne morejo več plačevati, jih je prokel in postale so zanj oportunistične in kontrarevolucionarne. V nadomestilo je stopil v zvezo z agent-provokaterji, ki so izdajali »Beogradski Dnevnik« in imeli nekako omladinsko organizacijo. Od njih je vzel denar, oblekel in obul se je od pete do glave, kupil si je taško, moderni površnik, rumene čevlje in modni klobuk. Odslej so ga bile polne železnice Jugoslavije in srednje Evrope. Povsod je agitiral proti »Delavskim Novicam«, ki so ga slabše plačevale kot belgrajski agent-provokaterji... Pod Klemenčičevimi izvajalnji je ubogi Ciril skoro izdihnil svojo nepomirljivo dušo in izvrševalni odbor je dobil soglasno zaupnico. Če nimam slabega spomina, je celo Štukelj glasoval za to zaupnico.

Ob tej priliki je prišlo do hudega boja tudi med Stefanovičem ter Lemežem in Marcel Žorga. Stefanovič je pokazal, da je Marcel Žorga v slučaju potrebe zelo pomirljiv klasni borac, ki je v stanju celo Stefanoviča s solzami v očeh prositi pomoči, da pride iz Siska v Ljubljano. Povedal je tudi, da je Marcel Žorga izjavil pokrajinskemu namestniku Hribarju, da se nikoli več ne bo pečal s politiko, samo če ga pusti v Ljubljano. Tudi Stefanovič je ob tej priliki dobil od seje zaupnico.

Naj povemo še, da je Klemenčiča minilo potrpljenje z Lemežem, ki se je naenkrat iz pohlevnega centuramaškega jagenjčka hotel preleviti v hudega komunističnega risa. Zabrul mu je, da je leta 1920. potegnil s komunisti le zato, da bi bil izvoljen za poslanca, potem pa je hotel uiti k socialdemokratom. Omenjal je tozadevno Lemeževo pismo Dragiši Lapčeviću, v katerem Lemež Lapčeviću poroča, naj se dade tudi Srbi voliti za poslance na komunistični listi, potem pa naj stranko zapuste in se izjavijo za socialdemokrate. Lemež je pri tem Klemenčičevem razkritju še našel obupno moč, da je z zadušnim glasom iz dna stisnjenega grla zahropel: »Laži!« (Neverjetno, koliko poguma! Ko je vendar celemu izvrševalnemu

odboru komunistične stranke Jugoslavije iz leta 1920. znano to Lemeževo pismo. Klemenčičeva in moja zašluga je, da je bil Lemež kandidiran za poslanca v konstituantu; morala sva ga vriniti ljubljanskim delavcem, ki ga niso marali. Belgrajski izvrševalni odbor KSJ nam je poslal pismo, v katerem je zagrozil, da liste ne bo priznal za oficijelne, če bo na njej centuramaš Lemež. Imela sva velik trud, predno sva jih dobila, da so od tega svojega stališča odnehali. Lemež pa nama je v kavarni Krapš v Škofji ulici moral položiti po nalogu stranke špecijsko slovesno zaobljubo.) Klemenčičeva razkritja so vrgla paniko med mlade Lemeževce in sklenilo se je napraviti dr. Lemeža pred strankin sod.

(Dalje prihodnjik.)

Pogovori po delu.

Veter je žvižgal svojo mrzlo pesem! Hoje in smreke so pripogibale svoje vrhove, ko sva stopala s sosedom po zoženi trboveljski dolini. A vztrajala sva in pogumno korakala naprej, saj naju je vodila samo ena misel — za skupno delo — za združitev revne rudarske pare. Prišla sva na kraj, kjer je bilo določeno, da se sestanemo.

Rudar: Prav je tako, sodruga. Prišla sta, da se dogovorimo, kakšne korake naj podvzamemo za bodočnost. Torej, sodrugi, začnimo!

Sin: Dragi sodrugi! Nam vsem je jasno, da je delavski pokret docela ubit. Kdo je temu kriv, nam je tudi jasno. Ali, sodrugi, tako ne more in ne sme biti v bodoče. Sodruga Fabjančič redno vsak teden vleče blačke raz umazana telesa naših Lemežev, Hlebecov, Klopčičev itd. Dovolj jasno je, da so vsi ti frakariji zelo veliki zajci in da s svojim rovarjenjem slabijo delavski pokret. Jasno pa je tudi, da »Delavske Novice« gradijo in ustvarjajo trden temelj za združitev delavstva v močno in enotno strokovno organizacijo. Že dejstvo samo, da smo se tu tako imenitno sešli v svrhu porazgovora, je dokaz, da imajo »Delavske Novice« prav in da je treba tudi po njihovem nasvetu delati. Torej, sodrugi, kaj naj storimo najprej? Ali skličemo shod ali sestanek?

Rudar: Rudarji v rovih so sicer mnenja, da je najboljša sklicati shod, jaz pa sem drugega mnenja in sicer: najprvo moramo še bolj razširiti »Delavske Novice«. Vsak naj gleda, da pridobi kar največ naročnikov. Obenem s tem pa bomo tudi začeli s shodi in z organizacijo. Zakaj je to potrebno? Zato, ker je treba vso frakarijo s Turjaškega trga najprej pokazati v pravi luči. Treba je, da o tem zvedo široke plasti našega delavnega naroda. Ko bodo pokazali enkrat svojo ostudno goloto, potem naj se

prično shodi, da jim rudarji sami povemo, da so res zelo črni in umazani. To bodo seveda slišali rudarji in se bodo na ta način uverili, da imajo »Delavske Novice« prav. Pokazali bodo tem plačancem pot iz revirjev in jih spodili iz organizacije, da ne bodo še v bodoče izdajali delavskega interesa. Na ta način bomo razširili naš tisk, informirali rudarje in okrepili naše organizacije, ki so nam prva pomoč za rešitev izpod jarma kapitalizma. Uvideli bodo tudi naši sotrpini potrebo skupnega nastopa v samo eni stanovski strokovni organizaciji. S tem upam, da bo ustvarjena cesta, po kateri hočemo korakati boljši bodočnosti naproti z »Delavskimi Novicami« na čelu.

Sosed: Tudi jaz se s tem popolnoma strinjam. Kajti zelo velika rana so ti plačanci na telesu delavnega ljudstva. To je treba odpraviti. Odpraviti pa se to da le v močni in enotni organizaciji, katere ima na čelu izkušene, resne in poštene moze.

Vsi: Tako je! Tako je! Mi popolnoma soglašamo s tem!

Rudar: Obvestiti bo treba sodruga Fabjančiča ali Klemenčiča, da morata na vsak način slišati želje rudarskega delavstva. Priti morala med nas, ker mi jima zaupamo in ju potrebujemo. Z novim leto moramo začeti novo življenje, moramo okrepiti naše organizacije in razširiti naš tisk.

E, to je bila živahna debata in razmotrivanje. O ukrepih vam bomo poročali na javnih shodih. Razšli smo se s trdno vero v srcu, da ozdravimo naš delavski pokret gobavosti. S sosedom sva zopet stopala proti našim umazaniam bajtam. Oče so pa še vedno čitali »Delavske Novice«. Prišla sva k očetu.

Oče: Jože! No, šele sedaj si prišel? Ali vas je bilo precej?

Sin: Iz vsake kolonije po eden. Vsa bo v svoji koloniji vse obvestil in vse njihove težnje zopet pri prihodnjem pogovoru razjasnil. Ali ni tako prav, oče?

Oče: O, prav, prav! Jaz sem pa čital »Obletnico kongresa Zveze Rudarskih delavcev«. Vse je tako pravilno in zanimivo. Hoteli so nas vedno vleči za nos s frazami o revoluciji; kadar so imeli kaj zaupnega, so pa dejali: »Delavstvu se ne sme vsem ugoditi, ker potem postanejo mase oportunistične in to bi bila zguba za nas, ker živimo od fraz o revoluciji in oviramo na ta način zdrav in svoboden razmah naših organizacij, kapitalistu pa pomoremo še do večjega profita, katerega nam tudi tu in tam kdo privoščiti, da na račun delavskih željev udobno živimo.« Toda to ne sme biti več v bodoče. Zmetali bomo vse te generalčke tja, kamor spadajo.

»Ah, juha,« je rekla Mahejka z utrujenim izrazom. »Ne, jo skuham pozneje za moče. Pristavi krompir, jedli ga bomo z maslom. In pa kava, veš, ne pozabi na kavo.«

Pa naenkrat se je spomnila na kolač, videla prazne roke Henrika in Leonore, ki sta se valjala po tleh, kajti zopet sta bila čila in vesela. Kaj, so sladkosnede pojedle kolač že spoloma? Začela jih je klofutati, Olgica pa jo je mirila.

»Pusti jih, mama. Če je bilo zame, potem veš, da mi je vseeno. Lačna sta bila, saj sta šla tako daleč.«

Odbilo je dvanajst. Slišati je bilo drsaječe korake dečkov, ki so šli iz šole. Krompir je bil kuhan, kava, pomešana do dobrega s cikorijsko, je žuborela skozi cedilce. Mahi je jedla sama na oglu mize, otroci so sedeli na tleh.

Mahejka je pila v kratkih požirkih svojo kavo in oklepala lonček z rokami, da si jih ogreje. Ala Trdoživ je prišel doli. Ponavadi je prihajal še le pozneje. Njegov zajutrek ga je pričakoval. Pa danes je začel mrmrati, ker ni bilo nič juhe. Ko mu je rekla Mahejka, da ne gre vedno, kakor bi človek hotel, je molče jedel svoj krompir. Od časa do časa je vsal in izpljunil v pepel. Potem je spet jedel počasi svoj krompir dalje. Leonora in Henrik sta se pretepala pred njegovimi nogami za olupke, ki sta jih zvečila.

»Ah, popolnoma sem pozabila,« je rekla Olgica, »sosedja je bila pri nas.«

Mahi jo je prekinila.

»Ta bi človeka ob pamet spravila.«

Potem je vzkliknila nenadoma:

»Stoj! Zdaj se spomnim. Zavrij malo kave, da jo dam Pieronki, ki sem ji jo dolžna od včeraj.«

»Oh, zakaj se trudiš,« je vzkliknila Pieronka, ki ji je dala Mahejka kavo. »Saj se ni mudilo.«

Imela je osemindvajset let in je veljala za vaško krasotico. Bila je rujava, imela je nizko čelo, velike oči in ozka usla ter je bila ponosna na svojo lepoto. Njena prsa so ostala lepa, ker ni imela še nobenega otroka.

»Kako je že debela,« je vzkliknila Pieronka, ki se je šalila z Estello.

»Po nji boli človeka glava,« je rekla Mahejka, »molči o nji. Srečna si, da nimaš kaj takega. Imaš vsaj snažno.«

Ceprav je bilo pri nji vse snažno in je čedila vsako soboto, je vendar metala ljubosumen pogled po tem snažnem prostoru, kjer so stale vaze na omari in viselo po stenah par bakrorezov.

Medtem se je pripravljala Pieronka, da pije kavo sama, kajti vse je bilo še v jami.

»Popij še skodelico kave z muno,« je rekla.

»Ne, hvala, ravno kar sem jo pila.«

»Kaj zato?«

In res: nič zato. In obe sta počasi pili. Skozi okno sta lahko videli nasproti umazana okna Levquesovih.

»Kako more človek stanovati v takem svinjaku?« je rekla Pieronka.

Zdaj se je spustila Mahejka. Da, če ima človek takega podnajemnika, kot je Boufcloup in spi poleg lega z njim. Mož pa pije, pretepa ženo in se vrli okoli deklin v baru.

Pieronka je naredila izraz gnusa. Vse zlo prihaja od teh deklin.

»Čudno se mi samo zdi, da pustiš svojega sina z njeno hčerjo.«

»Oh, prepriči, če moreš. Njih vrt se dotika našega. Poleti liči Caharija vedno s Filomeno za španskim bezgom, prav nič jih ni sram, človek ne more iti po vodo, da jih ne bi presenečil.«

Bila je vsakdanja zgodba vaških ljubezni. Vsi fantje in dekleta so se vlegali v žito in se po svoje zabavali. Vse sejavke so vtele takoj svojega prvega otroka, če se niso poročile, da bi ga spočele v Requillartu. To ni imelo drugih posledic, pozneje so se poročili, samo matere so se jezile, če je začel fant prežgdati, kajti poročen fant ne donaja družini nobenih koristi več.

»Jaz na tvojem meslu bi naredila stvari konec,« je rekla modro Pieronka. »Že dvakrat je zanosila s tvojim Caharijo in še vedno se zlepljata.«

Mahejka je obupano sklenila roke:

»Poslušaj: kolnem jih, pa se še vedno zlepljata. Kaj ni Caharija dolžan, da nam izkazuje pokorščino? Sal nas je, ne res? Treba, da nam vrne, preden se mu obesi baba za vrat. Kaj pa naj bo z nami, če bodo naši otroci takoj delali za druge? Boljše je, da takoj pokrepamo.«

Medtem se je pomirila:

»Bomo že še videli.«

In ko sta počenčali še kako čelrti ure, je skočila in zavpila, da še ni gotova juha za moče.

Ko se je vrnil Maheu iz rudnika, in pustil Stefana pri Rosseneurju, je našel Kalarino, Caharija in Jeanlina že pri mizi, ki so srbali svojo juho. Če se vrne človek iz rova, je tako lačen, da je kar v svoji mokri obleki in se niti ne umije.

(Dalje prihodnjik.)

Sin: Samo to se mi čudno zdi, da je tudi Princ bil tako imenitno maskiran z revolucionarno krinko, v resnici pa bi kmalu vse delavstvo, ki je bilo še v Zvezi Rudarskih Delavcev organizirano, zapeljal med radikale. Slišal sem, da se za radikale zelo interesira tudi dr. Lemež, ki ima zelo rad demokrate in klerikalce in prav gotovo bo z odprtimi rokami sprejel tudi radikale, zato da se jim malo prilizne; kajti on dobro ve, da je Pašić pri nas velik mož in bi ga lahko imenoval (Lemeža namreč) za sovjetskega komisarja za Slovenijo v Ljubljani.

Oče: Obračunati moramo s to gozdnijo, ki se zbira na Turjaškem trgu, in prijeti vajeti sami v roke. Ti, Jože, pa izpolni ček in pošli naročnino, tu imaš za tri mesece!

Sin: Jaz pa za tri! Pa imava za pol leta »Novice« plačane.

Posebno trudna sta bila oče in sin danes, zato sta končala, zapalila vsak svoj tobak in čitala — med delavstvom toli ljubljene »Delavske Novice«.

Sin sajaste trboveljske doline.

Iz rudarskih revirjev.

(Dopis.)

Volitve v Rudarsko zadrugo (il. rudarsko skupino) so glasen opomin vsem onim, ki se igrajo s trpečimi rudarji. Za časa, ko smo bili pod okriljem »Delavskih Novic«, smo postavili res prave delavske zastopnike. Izvoljeni so bili od ogromne mase rudarskega delavstva. Sedaj je drugače. Da se rudarji niso udeležili teh volitev, je krivo dejstvo, da ne zaupajo generalom in si ne dopustijo, da bi jim oni diktirali, koga naj volijo in koga naj ne volijo. Dasi je to za delavstvo zelo škodljivo, da se ni udeležilo volitev, vendar nočejo rudarji oddati glasov fistim, katerim ne zaupajo. Rudarsko delavstvo je s tem obsodilo politiko Turjaškega trga in čaka, da se ustvari nova podlaga za združitev vseh rudarjev, brez ozira na njihovo politično pripadnost.

Sodrug! Rudarji! To smer zastopajo »Delavske Novice«; zato je nujno potrebno, da se v njih krogu združimo in ustvarimo toli zaželeno enotno fronto delavcev in kmetov v jugoslaviji. Nad sedemdeset procentov rudarjev ni zadovoljno s temi kričarji, zato se tudi volitev niso udeležili! Pri teh volitvah ni bila izražena želja rudarskega delavstva, pač pa se rudarji hočejo in se tudi bodo vrnili v res prave razredne delavske organizacije. Rudarji so sili praznih besed, sedaj zahtevajo dejanja.

V Trbovljah in Hrašniku so obsodili rudarji to frakarijo, sedaj pa pridejo na vrsto tudi drugi revirji, v katerih se že svita prava luč. Rudarji so po stavki začeli zapuščati »Zvezo rudarskih delavcev« in prestopali v druge — povečini meščanske organizacije. Na razvalinah »Zveze rudarskih delavcev« se je zlasti začela graditi vladna radikalna stranka. Mi smo nasprotniki radikalnega eksperimenta, nismo pa proti delavcem, kateri momentano niso mogli najti drugega izhoda in so v tem splošnem kaosu šli v radikale. Upamo, da bodo tudi ti ljudje uvideli svojo zmožnost in se vrnili v enotno rudarsko organizacijo. Vsakomur pa, kdor bi oviral konsolidacijo rudarjev, povemo že vnaprej, da bomo šli preko njih na dnevni red in izvršili ujedinenje. O tistih rudarjih, ki so se spozabili tako daleč, da so šli v radikale, smo trdno uverjeni, da tega koraka niso storili iz prepričanja, ampak so bili k temu koraku prisiljeni pod silo razmer, ki so v dneh razbitosti vladale v rudarskih revirjih. Oni so plod zločinske politike Žorga-Lemež-Hlebec. Vsakomur, ki ima poštene namene in je iskren, so mu pri nas vrata odprta, ima delo za konsolidacijo naše organizacije na razpolago, ker potrebujemo poštenih,

značajnih in resnih ljudi. Proti svojem političnemu nasprotniku ne bomo uporabljali palice in moralnih sredstev, ampak bomo le ostro bicali njihove delavstvu škodljive namene.

Sodrug! rudarji! Naša prva naloga je, da se pripravimo in tudi izvedemo ujedinenje, pa magari preko glav naših voditeljev!

S temi smo imeli bridke izkušnje, najbolj obsojanja vredno pa je postopanje Princa, katerega več ne moremo prištevati med sodruge. Ako bi Princ razložil rudarjem svoj načrt, bi ga rudarji že prej sami poslali tja, kamor je sedaj sam pobegnil. Pri njegovem početju sta mogoča dva namena: ali si je na ta način hotel zagotoviti svojo kariero pri radikalih, ali pa je hotel manevrirati, ker drugače ni mogel iztrgati »Zveze rudarskih delavcev« iz rok delavskih nasprotnikov a la Lemež, Hlebec, Štrukelj, Klopčiči, Žorgali itd. V pismu, katerega so priobčile »Delavske Novice« dne 14. decembra 1923, št. 21, je pisal Jože Princ, da se ne strinja s politiko Lemež, Hlebec, Žorga itd. in da bo skušal iztrgati organizacijo rudarjev iz rok omenjenih gospodov. Princ piše v tem pismu med drugim tudi sledeče o Lemežu in njegovih kompanjih:

»Pred očmi imajo cilje, s katerimi zasledujejo politične smotre, a ne uvažujejo, da je danes gospodarski boj tisti, od katerega zavisi vse nadaljnje gibanje delavskega pokreta.« Vse to je Princ uvidel in je šel tako daleč, da bi v slučaju, da ne bi mogel iztrgati rudarske organizacije iz rok frakarije, ki se shaja na Turjaškem trgu, ustanovil rudarski list, ki naj bi se fiskal v Krškem. Princova dolžnost je bila, da bi vse to poročal rudarjem in ne bi bilo pošteno v širajku, delavci ne bi bili na cesti in bi se dalo tudi nekaj iztrgati iz rok Trboveljske premogokopne družbe. Značilno za nas pa je dejstvo, da Princ čez noč izpreminja svoje ideje in je postal najbolj zagrižen Lemežev pristaš, drugič je zopet hotel iti v radikale, potem je postal zopet najbolj »nepomirljiv« dr. Lemežev neodvisnež. Pregovor pravi: »Denar, sveta vladar!« Brez dvoma, da se po tem pregovoru ravna tudi dr. Lemež in drugi, ki so krivi temu, da je rudarsko delavstvo popolnoma brezpravno.

Sodrug! rudarji! Skrajni čas je, da se otresemo pijavk in se srhemo v močno enotno rudarsko organizacijo, v kateri naj ne bo prostora za Lemeže, Hlebec, Princa, Klopčiče in druge razbijace in šludente. Mi bomo organizacijo vodili sami, sami izvrševali kontrolo nad njo in sami proklamirali stavke v slučaju skrajne potrebe. Dolžnost vseh tisočev nas je, da se podvizamo v delu za ujedinenje — za boljšo bodočnost. Mi popolnoma verujemo v iskrenost »Delavskih Novic«, kojim na čelu stoje naši najboljši in najbolj izkušeni sodruge.

Dovolj je cepitve in razkola! Mi potrebujemo in hočemo enotnosti! Zato vsi na delo za ujedinenje! Naj živijo »Delavske Novice«! Rudar.

Dopisi.

Dopis iz kurilnice j. ž. Prejeli smo sledeče pismo: Dasi mi je težko, pošiljam naročnino za januar in februar. »Glas Svobode« in »Strokovno Borbo« bom opustil, saj jo dobim pri kom drugem, ker jih dosti razpošilja jo zastoj. Prosim, da tudi mojemu tovarišu M. ne ustavite lista, ker bo poslal naročnino te dni. Mi železničarji z velikim zanimanjem zasledujemo, kar pišete v »Delavskih Novicah« in reči moram, da se v največjem delu z Vam strinjamo. Mi smo sili revolucionarnih fraz in hočemo se pridružiti tisti akciji, ki bo s pametno in modro taktiko železničarjem, kakor tudi drugim delavcem zboljšala njihov obupni gmojni položaj. Vi ste začeli pri rudarjih, reči pa moram, da ne smete pozabiti železničarjev, ker tudi pri nas je beda. Smo pa tudi pripravljeni podpreti Vaše delo, ker se nam zdi,

da edino po poti, ki jo kažejo »Delavske Novice«, pridemo tudi mi železničarji naprej. Ni dolgo temu, ko ste pisali, da morajo vse kategorije delavcev imeti tako organizacijo, kot jo imajo črkostavci, kjer so združeni vsi delavci ene stroke v eni sami organizaciji. Ko bi vedeli sodrug urednik kako ste nam takorekoč iz srca brali, ko ste zapisali te zlate besede. Mi železničarji smo tako siti te umazane politike, kjer se prepira, ali bo Marcel poslanec ali ne, mi pa od tega nimamo prav ničesar. Zato se strinjamo z vami, da se morajo strokovne organizacije združiti v eno samo, politika pa mora ostati zunaj. Le na ta način bomo lahko dosegli kake uspehe. Zdaj pa pogledajte, kaj so dosegli Marcel, Jaka, Lemež, Hlebec in kompanija s svojo politiko? Enodnevna protestna stavka, mariborska stavka, sami neuspehi, same nesreče. Tako se ne sme šaliti z delavskim razredom. Seveda Marcelnu je vseeno, ker njemu se ni bati, da bi stradal. On, ki ima dober jezik, se zna prisiliti pri internacijonalnih sodrugih in se pusti plačati za svojo razdiralno politiko med železničarji. On sedaj še boljše živi kot prej, ko je bil aktiven železničar. Kaj pa naj počnemo mi, ki živimo le od tega, kar smo si s svojimi rokami trdno prislužili? Nam delavske organizacije niso otroče igrace, ampak proketo resna stvar. Naše organizacije morajo nam dati obrambo, ne pa biti poizkusni kunec, na katerem bi razni Žorgali uganjali svoje eksperimente. Zadnjič sem srečal Marcelna Žorgo, pa sem ga vprašal, kaj sodi o polomu pri volitvah v II. rudarsko skupino v Trbovljah in Hrašniku. Marcel je odgovoril: »Naj vse skupaj hudič vzame; bodo rudarji že še enkrat prišli nazaj k nam.« Ko sem mu omenil, da je to posledica ponesrečene stavke in da je treba pri mezdni gibanjih velike previdnosti, mi je dejal: »To kar govoriš, je neumnost. Kaj zato, če je stavka dobljena ali zgubljena? Če so ljudje vrženi na cesto, to nas nič ne briga, ker na posameznika se mi ne moremo ozirati. Čez 20 ali 30 let bo itak zmaga naša. Kaj se vi toliko poganjate, če boste zaslužili nekaj dinarjev več ali manj. To ni nič; glavno je revolucionarna borba.« Pri teh besedah sem dobro opazoval Marcelna in sem videl, da ne trpi lakote. Znano mi je tudi, da ima njegova žena kaj v peč pristaviti. Jaz kot aktiven železničar sem vedno pripravljen zamenjati svoje dohodke z Marcel Žorginimi. Ko ni Marcel vlekel plače na Turjaškem trgu, je bil velik sindikalist, zdaj ko pa tam vleče dobro plačo, mu je vseeno, kako se godi drugim delavcem. To je grdo od njega, da še vedno vpliva na železničarsko organizacijo ter vedno vsiljuje svojo politiko. Naj nas pusti pri miru in naj zadovoljno vživa lepo penzijo, ki mu jo daje dr. Lemež. Mi smo siti političnih eksperimentov in smo v veliki večini pristaši sindikalizma, kot ga priporočajo »Delavske Novice«. Vsi delavci ene stroke v eno organizacijo, kjer mora biti izključena vsaka strankarska gonja. Naši organizaciji smo ostali zvesti, tudi v vodstvu imamo nekaj pametnih sodrugov, ki se popolnoma strinjajo z zdravim sindikalizmom. Skušali bomo torej našo organizacijo usposobiti za to, da bo lahko v sebi združila vse železničarje. Lovce na mandate bomo pometali ven iz nje. Kar se Turjaškega trga tiče, bodo na njem zavladale še zdrav razmere, ker moramo usmeriti vse sile, da bomo na njem gospodarji mi delavci, ne pa plačane pijavke, ki se sajajo proletarski denar. H koncu Vam sporočam, da pričakujemo, da s programom, ki ste ga namenili za rudarje, pridete čimprej tudi med nas železničarje, ki smo do grla siti otrok in bedakov okoli »Glasu Svobode« in hočemo zdrav, resen razredni boj za zboljšanje materialnega položaja, kakor tudi za končno osvoboditev delavskega razreda.

Trbovlje. G. Peterkovič se pere v »Strokovni borbi« zaradi primanjkljaja 900.K pri Zvezi Rud. Delavcev, ki si jih je on samolastno prisvojil. To pranje pa tako izgleda, da je sedaj še bolj črn, kot je bil prej. V pismu »mojo obrambo« sam prizna do pike

vse, kar so o njem »Delavske Novice« pisale. Prvič, da si je brez dovoljenja odbora ZRD prisvojil denar organizacije, drugič, da mu je ZRD poneverbo odpustila, da sama ne pride v sramoto in da njen žalostni tajnik brž in za večne čase ne izgine iz Trbovelj in iz delavskega pokreta. Dični g. Peterkovič pa še vedno straši na Turjaškem trgu in predava pri »Levu« o delu in zdravju, namesto da bi se šel v kloster kesat za svoje grehe nad kaso Zveze Rudarskih Delavcev. Zato smo ga opomnili, naj ne pozabi preteklih dni, kajti naši možgani imajo dober spomin, naše knjige so razvidno pisane in tudi priče se niso pomrle. Ker je dični gospod Peterkovič sam potrdil, kar smo o njem pisali, je s tem za nas stvar končana.

Zagorje. Dopisnik iz Zagorja R. A. je povzročil med »nepomirljivo klasno borbo« pravo paniko. Zdaj ti je letanja, sej; računa se, nosijo se kvitunge, z eno besedo: babilonska zmešnjava je nastala v dr. Lemeževi filijalki. Toda, ker vidimo, da R. A. še veliko ne ve, naj oprosti, da še mi drugi kaj dodamo, da bo delavstvo natančno poznalo te Lemeževe »revolucionarne« ljudi, ki so stavko izdali in delavstvo prodali na milost in nemilost Trboveljski premogokopni družbi, zdaj pa se lepo smejejo v pest in pohajkujejo iz gostilne v gostilno. Trboveljska jim je hvaležna, saj jim je tudi lahko. Pripomniti moramo, da bi ti frazerji radi oblahili »Delavske Novice«, kar se jim pa seveda ne bo posrečilo. Trosijo namreč laž, da je to radikalno glasilo in šlulijo vmes te naše uboge radikalčke, kar jih je delavcev, ki so nebolglijeni kot ovčice. Vse to jim nič ne pomaga, ker ljudstvo ve, da so jih »Delavske Novice« peljale od zmage do zmage, in delavstvo hudi ve, da pišejo gole resnice. Če ne bi bila čista resnica, bi že tožili. Tudi vnaprej bomo pisali le resnico in bomo tem policaj-agentom vse, kar povemo, v slučaju potrebe, pred njihovo tako priljubljeno jim buržuazno sodnijo vse dokazali. Torej pogledimo Lemežvega agenta Hočevarja, obergenerala. Ta »nepomirljivi« frazer je zadnjič bil pri Orjuni in ta veliki »komunist« je lepo ponižno padel na kolena in prosil tam, naj mu za božjo voljo pomagajo, da dobi delo nazaj. Torej komuna in Orjuna, ali ni to za počiti? Da pa se ne bo mislilo, da mu gre mogoče slabo, moramo povedati, da se je zadnje čase zredil, da hodi iz gostilne v gostilno ter živi kakor ta mali bog. Odkod denar? Sliši se, da ga bo noč vzela in bo šel za radikalom Lemežvega kalibra Princem na Francosko. Kar se tiče Odlazkov, jih bomo danes pustili pri miru, ker se od zadnjič ne morejo dobiti sapce. Slavni revolucionar mladoletni dijak Klopčič France je zapustil nas uboge Zagorjane in je postal Lemežev agent. Kaj pridno se vozari po južni železnici s taško pod pazduho in ponuja naokoli vzorce Lemežve revolucionije pod posteljo. Kar pa se tiče njegovega nečnega brata, barikadnega pesnika Mileta, mu moramo malo prizanašati, kajti on bo postal še dober član buržuazne družbe; zato mu odgovorimo temu bojevitemu Spartakusu s pesmijo, da se ne razburi kot zadnjič:

Mile je en zavber fant,
nos' od revolucije kupljen gvan.
E, naš Mile je fant od fare, radi,
radi le za težke pare.
Po oštrijah posedava,
Lemežovo revolucijo predava;
Mile, Mile, ti si plič.
S kupljeno revolucijo ne bo nič!

Zagorski Spartak.

Kar se tiče agenta Farčnika, hodi v Trbovlje zelo eleganten, mu pač nese. Da, da! Take ljudi se dobro plača iz dispozijskega fonda. Fant je gotovo čutil, da je v Trbovljah še nekaj za razbiti. Trboveljčani, pozor! Čuvajte se tega človeka, ki ga še ne poznate, kakor ga mi Zagorjani. Za danes samo toliko, dragi France-»mučenik«. Zdaj pa pogledimo našega novega kandidata za blagajničarja pri »nezavisni«, ki ima

menda prevzeti blagajno od Franceta Odlazka — žalibog prazno. To je baje Jurij D., ki bo prevzel to važno in zaupno mesto. Oglejmo si ga malo. V Zagorje je prišel v začetku 1920. leta, odkod, to ve on in sam Bog na višavah. Tukaj je večkrat pobasal nahrbtnik in za več dni zginit — kam? Govorilo se je, da je hodil čez mejo v Italijo. V tistih časih je močno cvetelo fihotapstvo. Tisti čas, ko je bilo delavstvo še kompaktno v komunistični stranki, je že on s Farčnikom vpeljal nekakšno opozicijo v stranko in razdvajal proletarske vrste. Po čegavem naročilu in za kako plačo, to že vesta s Farčnikom. Takoj po »obznani« je mož zginil neznano kam. Vrnil se je šele letos spomladi, ko si je delavstvo že malo opomoglo od reakcije. Takoj sta se našla v objemu s Farčnikom in sta zopet začela cepiti proletarske vrste. Iz demokratskih agentov sta postala revolucionarja I. klase. Ker pa še ni imel revolucionarne slave, se je dal naš Jurček malo zapreti, da pridobi potrebno zaupanje pri delavstvu. In šlo mu je po sreči. Toda, glej čudež! Drugi, ki so bili zaprti, so bili odpuščeni z dela. Ne tako naš Jurček! Kakor hitro je prišel iz zapore, je takoj šel v službo. (Tudi ko je spomladi k nam prišel, je dobil delo, in to v času, ko drugi sploh niso mogli nikakega dela dobiti pri rudniku.) Zato, rudarji, ne zaupajte temu človeku, ko ne veste, v čigavi službi stoji. Kar se tiče radikalnega boja Matevža Čebina, s tem imamo veliki račun ter pride drugokrat na vrsto. Dotekni se moramo malo le Čebinovemu prijatelju, mladincu Rotarju, četovodja na razpoloženju (se razume, kajne?). Ce ne bo pustil v miru »Delavske Novice« in pošlene sode druge okoli njih, ga bomo slisnili, da bo sapo lovil. Torej, pozor! Zdej pa si oglejmo vedno pijanega velikega gromovnika proti »Delavskim Novicam«. Pož., ki je rudniški hlapec in velik prijatelj bodočega advokata dr. Lemeža in Hlebčevega Bertina. Ko je bila še komunistična stranka in celo delavstvo v njej, je bil on prvi pri vsaki stvari zraven. Vse je hotel vedeti po različnih shodih in sestankih. Medtem pa je hodil v demokratske gostilne. Tam so mu kupili pihi, kolikor je hotel; še celo žganje so mu mešali v vino, da je bil prej pijan. Potem so pa vse zvedeli, kar je bilo potrebno za policijo. In še danes hodi ta človek v iste gostilne. Torej se tudi danes pri njem lahko vse zve. Tudi pri rudniku precej dobro stoji; gospodje že vedo, zakaj. Imenitno vlogo je ta nepomirljivi borac igral, ko sta se dva višja uradnika lasala, kateri bo katerega spravil od zagorskega rudnika. On je lepo pobiral podpise, da bi enega spravili iz Zagorja. Toda dotični uradnik je ostal v Zagorju. Danes se mu P. ponižno klanja, da ga je veselje gledati. Ta človek še tudi ni nikoli štrajkal; vsakokrat je stavkokaz kot strojnik V. Ta dva sta za stavko zelo vneti. Ko stavka izbruhne, hodita pa prav pridno v službo. Lepi so namreč šihli, povrh pa še 50 procentov. P. je delal pri zadnji stavki na 14 dnevno perijodo do 19 šihlov. Koliko je še postrani bilo, se ne ve. Pač pa je še moralo biti nekaj, ker si je on zdaj po stavki, ko vse strada in je dolžno vsepovsod, napravil dve postelji z žimnicami, nove škornje za 2000 K in še več drugih reči. Kaj to danes stane, si vsak lahko sam izračuna. Odkod denar in za kakšno opravilo? Zatorej, sodrugi, bodimo previdni pred tem Lemeževim »revolucionarjem«, da kdo ne postane nesrečen. — Oglejmo si še eno zvezdo Lemež - Hlebec - Klopčičevega modela, slavnega avstrijskega junaka Ferdinanda S., ki ga nič ne ženiira danes biti v zvezi z demokracijo, dasiravno se je tako zvesto boril pod Avstrijo, da je pri umikanju na ruski fronti padlim vojakom puške pobral in jih nesel s seboj nazaj, samo da jih ne dobi Rusija vroke. Pa Avstrija, njegova mila domovina, mu ni dala zato zlate medalje, pač pa je prinesel domov razbito roko.

Ta veliki junak in revolucionar se je leta 1920, ko se je razvila komunistična stranka, kaj pridno udeleževal gibanja. Vsepovsod je bil zraven, na videz najbolj agilen sodrug. Da ga pa spoznamo v pravi luči, hčemo samo nekaj vzeti od velikega kupa. Ta S. je vsako malenkost povedal pri g. C., prodajalki v Zagorju, in k tej gospe sta hodila slavna orožniška stražmojstra L. in Č. in sta tam vse zvedela, kar sta potrebovala. Sodrugi, ali zdaj razumete, da so tedaj, ko je bilo 15 naših najboljših sodrugov aretiranih in odpeljanih v težke zapore v Ljubljano, tam vse natančno vedeli, kako funkcijo je kdo imel in kaj je kdo govoril. Radi lepšega so celo njega aretirali. Ko pa je izpovedal vse potrebno, kar je policija od njega zahtevala, so ga takoj še v Zagorju izpustili. In glej čudo! Ta »oberkomunist« je bil poleg drugih sličnih kavalirjev nekaka glavna priča proti svojim tovarišem, ki so trpeli v ječi. Mimoregrede naj še to opomnimo, da je bil on najboljši prijatelj z orožniki kot n. pr. z g. L. in Č., obenem pa ima veliko protekcijo pri rudniku in je gospoda šihmojstra Kiferja prvi ljubljeneec. Vsi sodrugi, ki ste bili v zaporu, ali se vam kaj oči odpirajo? Rudarji, delavci, ali se še kaj čudite, da je stavka propadla in je cel delavski pokret ubit v Sloveniji, odkar je Lemeževa »nepomirljiva klasna« take ljudi na površje postavila? Vzemimo železno metlo in pomedimo vso to kačjo golazen, te agente, pa naj si bodo že plačani z jugoslovanskim ali pa s tujim kapitalom. Vzemimo svojo usodo sami v roke in kmalu se bo tudi za nas zdanilo. — Sodrug urednik! Le priobčite te vrste. Resnica mora na dan, čeprav je grda in žalostna. Tega materijala je še na kupe. Ko tega po večjem obdelamo, pride na vrsto pa izobrazbeno društvo »Vesna«, namreč nekateri funkcionarji. Na dan pridejo neverjetne stvari. Prizadeji so sami pristni Lemež-Hlebec-Zorga-tovi »revolucionarji«. Razkrinkajmo to golazen. Čim prej bo delavstvo na čistem, tem hitreje bo rešeno te gobave bolezni. Je pa tudi že zadnji čas, da si delavstvo postavi pamešno vodstvo, kajti kapital se pripravlja na nov naskok. R. A. naj mi oprost, da sem se mu pomešal v delo. Na svidenje! Kic.

Zagorje. — Ljubljanski in tukajšnji grobarji »Zveze rudarskih delavcev« so sklicali v nedeljo 23. decembra v gostilni g. Boriška svoje »nepregledne množice«. Na žalost moramo konstatirati, da se je njihove vabilu odzvala le mala skupina, komaj 40 ljudi, ker naši rudarji nimajo nikakega zaupanja v delo raznih »ultrarevolucionarjev«. Na tem shodu je referiral s. Makuc iz Ljubljane. O njegovem referatu nečemo obširno govoriti. Naj zadostuje, da omenimo samo to, da je dejal, da bi bilo dobro, če bi rudarji hoteli tudi v nadalje plačevati prispevke. — Mi smo sicer za to, da je rudarsko delavstvo organizirano v samo eni strokovni organizaciji rudarjev, katere mora biti razredno bojna, — nismo pa za to, da bi plačevali organizacijo kar tja v en dan, in to ljudem, do katerih že davno nimamo nobenega zaupanja. — Mi se samo čudimo temu, da se ne umaknejo s svojih mest, ko dovolj jasno vidijo, da razen par mladeničev noče nihče za njimi. Ako se v doglednem času vse to ne preokrene, bomo prisiljeni iti preko glav raznih »ultrarevolucionarnih zajcev«. — Na shodu se niso podvzeli nikaki koraki proti Trboveljski premogokopni družbi, ampak se je uganjala otročja gonja proti »strahovom«. »Glas Svobode« in »Borba« sta pri nas ob veljavu, »Delavske Novice« pa čita z velikim zanimanjem docela vse delavstvo. Naj živijo!

Sedanji nevtraleci.

Borovnica. Dobro ste sapo zaprli tem frazerjem in goljufom pri NDSJ. Kar k sebi ne morejo priti, ker pišete golo resnico. Jaz sem bil 21. januarja lani zraven na kongre-

su v Ljubljani, pa vem sam, kako je bilo in da ni ena beseda v »Del. Novicah« ni zlagana. Zdej se skušajo izvilci z obrekovanjem. Pa tudi tega bo konec. Slepca bo kmalu že jasno, da oni živijo od razbijanja delavskega gibanja in sejanja sovraštva med delavci. Ko pa se delavci skupaj vzamemo in združimo v enoten tabor, bo napočil za nas boljši dan, za razbijače pa sodba. Tudi pri nas se ljudje izjavljajo za »Delavske Novice«, ki hočejo po poštem in pametnem potu združiti vse delavstvo v eno samo močno in organizirano silo. Naprej po tej poti! Živela Federacija Dela! Živio sindikalni boj! Proč z razkolom v proletarijatu!

Za smeh in kratek čas.

Rajhenburg. Pri nas se širijo govorice, da bodo gospod doktor Lemež postali sovjetski komisar za Slovenijo v Ljubljani, takoj ko bo stari Pašič podpisal tozadevni ukaz. — G. Hlebec postane sekretar kominternu, takoj potem, ko bo še dvakrat zaprt, da dobi dovolj revolucionarne slave. — Marcel Žorga študira krščanski socializem. Instrukcije mu daje šentpeterski fajmošter.

Domov grede vsi skupaj zapojejo v shimi-taktu:

Lemež gre iz gorke hiše
in spomin se mu posili, —
dni premišlja, ki so bili
in na tihem solze briše!

Mušica.

Tedenske novice.

Angleška buržuazija proti delavski vladi. Kot smo že poročali, je pri zadnjih volitvah vladajoča konservativna stranka izgubila absolutno večino. Po parlamentarnih običajih bi moral kralj poveriti sestavo vlade drugi najmočnejši stranki, to je delavski stranki (Labour Party). Predsednik ministrstva bi imel biti njen vodja Ramsay Mac Donald, bivši učitelj. Vlado delavske stranke bi podpirali tudi Asquithovi liberalci. Ker pa namerava delavska stranka izpeljati važne reforme v korist delavcem, kot tudi pristopiti k socializaciji velepodjetij, so se kapitalisti ustrašili in zdaj skušajo vse ukreniti, da kralj ne bi izročil vlade delavski stranki. Konservativna stranka ponuja sestavo ministrstva liberalcem in jih obljublja podpirati. Ker pa sam ministrski predsednik Baldwin ne želi koalicijske konservativcev z liberalci, je še vedno mogoče, da sestavi vlado delavski voditelj Mac Donald. Odločitev pade v prihodnjih dneh. Delavska vlada bi imela nedogledne posledice za celo svetovno politiko.

Deseturni delavnik v Nemčiji. Sredi decembra je nemška vlada odpravila 8 urni delavnik in je vpeljala za rudarje in uradnike 9 urnik, za druge delavce pa 10 ur dela na dan. Tu se zopet vidi, kam pripelje delavce razdor. Povrh tega pa je v Nemčiji čez pet milijonov brezposelnih.

Revolucija v Mehiki je udušena. Vstaši so se razkropili.

Bodočnost Rusije. Slavni svetovni potopisec in raziskovalec Sved Sven Hedin, ki se je mudil v Rusiji, piše, da je Rusija država bodočnosti, ki ima še več razvojnih možnosti kot Amerika. Naravna bogastva ji odpirajo tako ugodne perspektive, s kakršnimi se ne more pohvaliti nobena druga kontinentalna dežela. Povsod vlada mir in varnost. Povsod se mrzlično dela na obnovi tega, kar je podrla vojna in revolucija. Znanstveno delo se v Rusiji krasno razvija. Ljudska izobrazba se dviga, nepismenih je vedno manj. Zeja po znanju je splošna. Vse hrepeni po izobrazbi in izpopolnitvi.

Radič je še vedno na Dunaju in se baje še ne misli vrniti na Hrvaško. Na Dunaj je prišel z angleškim potnim listom.

Venizelos se je vrnil v Grčijo. Imel je na kontraforpiljerju Tonados sestanek z voditeljem revolucije polkovnikom Plastirasom. Sestanek je bil nenavadno prisrčen. Venizelos je izjavil, da bo najprej proučil položaj, šele potem se bo odločil za republiko ali monarhijo.

Volitve v Albaniji. Volitve, ki so se izvršile pred kratkim, so prinesle jugosloviji prijazni vladi Ahmed bega le relativno večino.

Redukcija uradnikov. Te dni je bilo odpuščenih okoli 15.000 uradnikov v celi državi.

Uredništvu »Strokovne Borbe«. G. Peterkovič, ki je počastil vaš list z dopisovanjem in sotrudištvom, vprašuje, če je bila notica o njem, ki je izšla v »Del. Novicah«, spisana v našem uredništvu. Vam sporočamo, da dopis ni bil spisan v uredništvu, ampak nam je bil doposlani s podpisom več prič. Pač pa je uredništvu samemu znano, da je bi radi afere z 9000 dinarji g. Peterkovič bojkotiran od ZRD in od izvrš. odbora v Ljubljani. Najbolj o tem je pri vas poučen Lemež, ki je Peterkoviču upravičeno zapiral vrata v pokret, in s. Bazniku, ki je izjavljal, da bo Peterkoviča lastno-ročno vrgel iz Del. Doma, če bo skušal kaj rogoviliti. Zdej rogovili, izpolnite svojo grožnjo. Uredništvo.

BAVARSKA ZOHITEVA REVIZIJO NEMŠKE DRŽAVNE USTAVE.

Bavarski poslanik dr. Praeger je danes izročil državni vladi spomenico bavarske vlade glede federalistične izpremembe weimarske ustave. V prvem delu spomenice se opozarja na to, da se je weimarski ustavi nadomestil federalistični princip z unitarističnim. Skozi več kot štiri leta pa se je pokazalo, da je ta ustava mnogo zagrešila. Spomenica opozarja na to, da je bila tudi država plod pogodbenih dogovorov. Državni svetnik Schmelzle je danes izjavil inozemskim novinarjem, da hoče Bavarska s to zahtevo varovati interese države. Ona smatra, da ustava ne odgovarja duhu časa.

Širite „Delavske Novice“!

IZJAVA.

Po Zagorju se trosijo lažnjive vesti, da sva podpisana dopisnika Vašega cenjenega lista in da Vas podpirava s kolportažo. Ugotavljava, da to ne odgovarja resnici. Midva z dopisi v »Del. Novicah« nisva v nikakih zvezah, kot tudi s kolportažo ne.

Zagorje, 28. dec. 1923.

Z odličnim spoštovanjem

Anton Kastelic, knjigovodja,
Valentin Mlakar, strojnik.

Op. ur. Samo po sebi se razume, da radi priobčimo to izjavo, nam samim se doslej niti vredno ni zdelo pobijati smešne trditve Lemeževih plačanih agent-provokaterjev, ki spravljajo naš list v zvezo s kako meščansko skupino. Ta čedni posel prepuščamo laži-revolucionarjem na Turjaškem trgu. Mi pa gremo naprej po poti poštenja in popolne samostojnosti.

Iz upravnistva.

Današnji številki smo priložili položnice in prosimo vse naročnike, da položnice izpolnijo in nujno poravnajo vso zaostalo naročnino. Mi smo proletarski list, ki ne uživa niti podpor bank niti kake druge kase, ker si upamo vsem v brk zabrusiti resnico. Zatorej, sodrugi, kakor »Del. Novice« izpolnjujejo dolžnost napram svojim naročnikom, tako storite svojo dolžnost tudi vi napram »Delavskim Novicam«.

Upravištvu.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij.
Odgovorni urednik: Lojze Dolenc.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.